

Στρατηγική για την ολοκληρωμένη χωρική & βιώσιμη ανάπτυξη της νήσου Ψερίμου του Δήμου Καλυμνίων

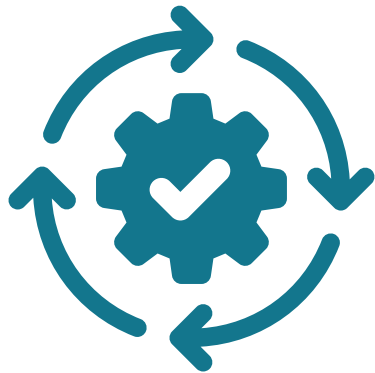
Προγραμματική σύμβαση για την τεχνική υποστήριξη του Δήμου Καλύμνου από το ΔΑΦΝΗ

Παρουσίαση Παραδοτέου Π.1:
Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

14/10/2025, Ψέριμος

Η σκοπιμότητα του Σχεδίου στρατηγικής ανάπτυξης της νήσου Ψερίμου

Σκοπός της εκπόνησης Στρατηγικής για την Ολοκληρωμένη Χωρική και Βιώσιμη Ανάπτυξη της νήσου Ψερίμου είναι η κατάρτιση ενός:

συνεκτικού

τεκμηριωμένου

ρεαλιστικού Σχεδίου

το οποίο με ολιστική προσέγγιση, θα ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες, τις ενδογενείς δυνατότητες και τις προοπτικές του νησιού, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα κοινωνική αποδοχή και δυνατότητα υλοποίησης.

Πορεία του Σχεδίου

Προοδευτική

αντιμετώπιση των προκλήσεων των μικρών νησιών.

Διασύνδεση

της Ψερίμου με τον ευρύτερο νησιωτικό σχεδιασμό.

Δημιουργία

ενός πρακτικού συστήματος συνεργασίας και παρακολούθησης.

Διαμόρφωση

ενός σαφούς πλαισίου για την ιεράρχηση και τον προγραμματισμό των έργων / δράσεων.

Πρώθηση

μιας ισορροπημένης κοινωνικής, οικονομικής & περιβαλλοντικής ανάπτυξης του νησιού.

Ανάδειξη

των ενδογενών δυνατοτήτων της Ψερίμου.

Κύκλος εργασιών του Σχεδίου στρατηγικής ανάπτυξης νήσου Ψερίμου

Το όραμα του Δήμου Καλυμνίων για την Ψέριμο

Η συγκράτηση & αύξηση του μονίμου πληθυσμού.

Η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

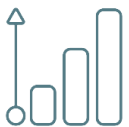
Η βελτίωση της συνολικής εμπειρίας φιλοξενίας των επισκεπτών.

Η βαθμιαία βελτίωση των υποδομών & κοινωνικών υπηρεσιών.

Η διαφύλαξη της φυσιογνωμίας του οικοσυστήματος των νήσων Ψερίμου – Πλάτης.

Η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας με σεβασμό στους φυσικούς πόρους και στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Παραδοτέο Π.1.
Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης

Μεθοδολογία προσέγγισης Παραδοτέου Π.1

Βήματα μεθοδολογίας:

- διενέργεια πρωτογενούς έρευνας
- συλλογή και αξιολόγηση δευτερογενών δεδομένων
- στοχευμένες επαφές με το Δήμο, τοπικούς συλλόγους και επαγγελματίες του νησιού,
- επιτόπια παρατήρηση και τεκμηρίωση,
- ανάπτυξη γεωχωρικής βάσης δεδομένων για την αποτύπωση και ανάλυση κρίσιμων στοιχείων της χωρικής και λειτουργικής ταυτότητας του νησιού,
- συνέργειες με βάση υπερκείμενα και τοπικά προγράμματα και μελέτες.

Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης της νήσου Ψερίμου

δημογραφικά χαρακτηριστικά

φυσικό περιβάλλον

δομημένο περιβάλλον

υποδομές

τοπική οικονομία

κοινωνικά χαρακτηριστικά /
κοινωνικές υπηρεσίες και
υποδομές

πολιτισμικό περιβάλλον

Δημογραφικά χαρακτηριστικά / εξυπηρετούμενος πληθυσμός

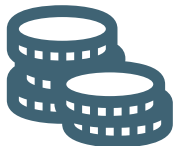
- ✓ Μόνιμος πληθυσμός: 80 κάτοικοι (απογραφή 2021)
- ✓ Διαμένοντες εκτός τουριστικής σεζόν: 25 - 30 κάτοικοι

- ✓ Παραθεριστές: ~300 κάτοικοι
 - 3+ φορές μεγαλύτερος από το μόνιμο πληθυσμό

- ✓ Επισκέπτες: >120.000 (Μάιο - Οκτώβριο)
- ✓ Εποχική διακύμανση: 200 - 1500 επισκέπτες ημερησίως

- ✓ Εποχικοί εργαζόμενοι: ~15 *

Παραγωγικές δραστηριότητες στο νησί της Ψερίμου (1/2)

❑ Πρωτογενής τομέας παραγωγής

✓ Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα στο νησί είναι περιορισμένη, με εμφανή τάση συρρίκνωσης.

- Ελαιώνας με ~ 6.000 ελαιόδεντρα | ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος των μόνιμων κατοίκων | χαρακτηριστικό στοιχείο του αγροτικού τοπίου του νησιού.
- Κτηνοτροφία
- Παράκτια αλιεία.

❑ Δευτερογενής τομέας παραγωγής

✓ Η μεταποιητική δραστηριότητα στην Ψέριμο έχει αποσπασματικό χαρακτήρα.

- Μικρές ποσότητες τυριού.
- Παραγωγή ελαιολάδου.

Παραγωγικές δραστηριότητες στο νησί της Ψερίμου (2/2)

❑ Τριτογενής τομέας παραγωγής

✓ Παροχή υπηρεσιών.

- Εμπόριο.
- Εστίαση / αναψυχή.

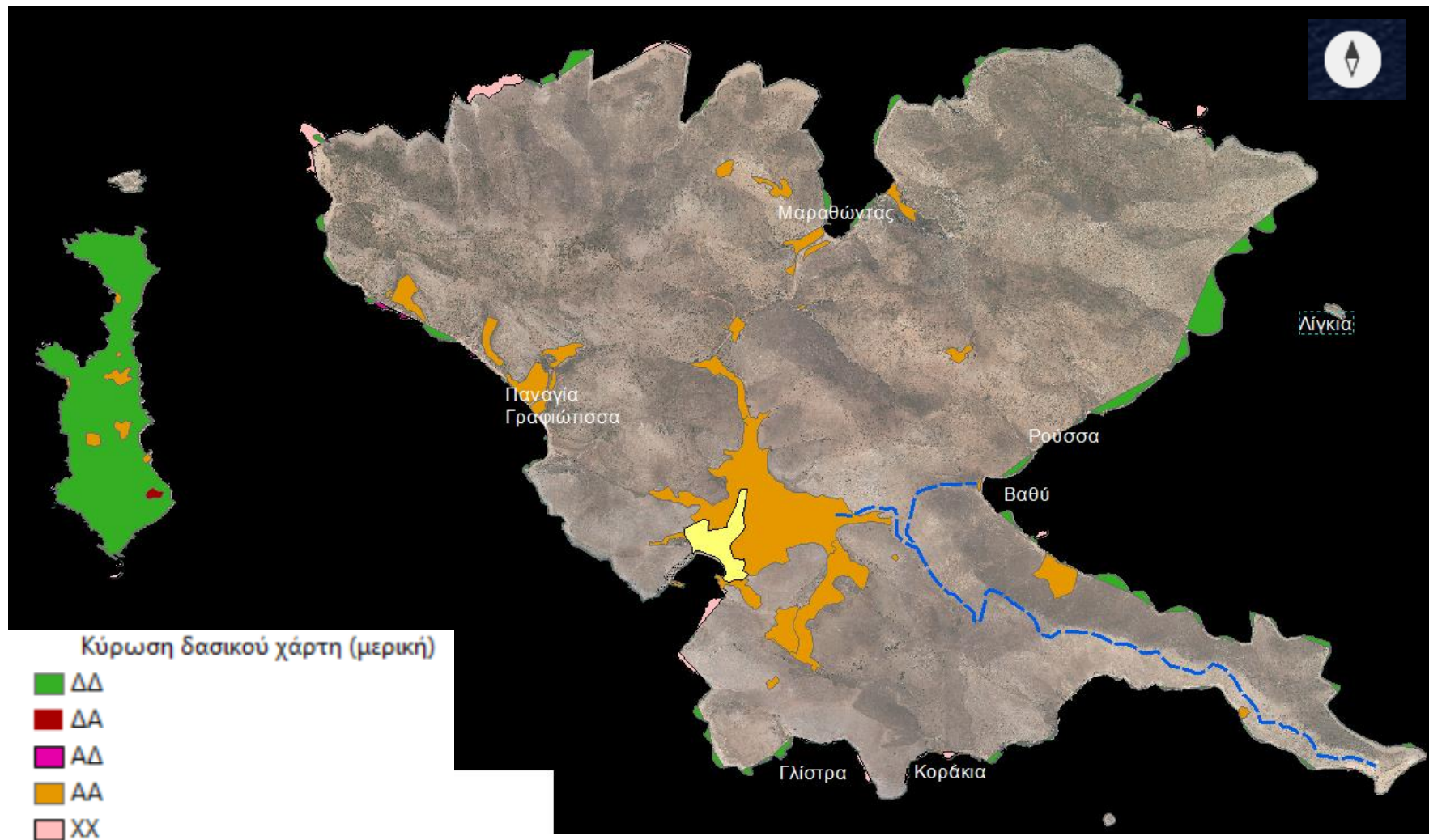
✓ Τουριστική δραστηριότητα.

- Σύνδεση με Κάλυμνο και Μαστιχάρι.
- Εποχική διακύμανση και μεταβολή της συχνότητας των δρομολογίων κατά τη διάρκεια του έτους.
- Δυναμικότητα τουριστικών υποδομών > 120 κλινών*
- Ιστιοπλοϊκός τουρισμός | τουρισμός κρουαζιέρας.
- Δίπολο τουρισμού Ψέριμος - Πλάτη

Δασικός χάρτης Ψερίμου

- ✓ Μερική κύρωση δασικού χάρτη 2022
(υπ' αριθμ. 55584 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δασών | ΦΕΚ 29/11/2022)

ΔΔ	ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΗΣ ΛΗΨΗΣ Ή ΠΡΟΫΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
	ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΛΗΨΗΣ & ΣΤΙΣ ΑΥΤΟΨΙΕΣ*
ΔΑ	ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΗΣ ΛΗΨΗΣ Ή ΠΡΟΫΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
	ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ / ΚΑΛΥΨΗΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΛΗΨΗΣ & ΣΤΙΣ ΑΥΤΟΨΙΕΣ*
ΑΔ	ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ / ΚΑΛΥΨΗΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΗΣ ΛΗΨΗΣ
	ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΛΗΨΗΣ & ΣΤΙΣ ΑΥΤΟΨΙΕΣ*
ΑΑ	ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ / ΚΑΛΥΨΗΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΗΣ ΛΗΨΗΣ
	ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ / ΚΑΛΥΨΗΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΛΗΨΗΣ & ΣΤΙΣ ΑΥΤΟΨΙΕΣ*
ΧΧ	ΧΟΡΤΟΛΙΒΑΔΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΗΣ ΛΗΨΗΣ
	ΧΟΡΤΟΛΙΒΑΔΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΛΗΨΗΣ & ΣΤΙΣ ΑΥΤΟΨΙΕΣ*

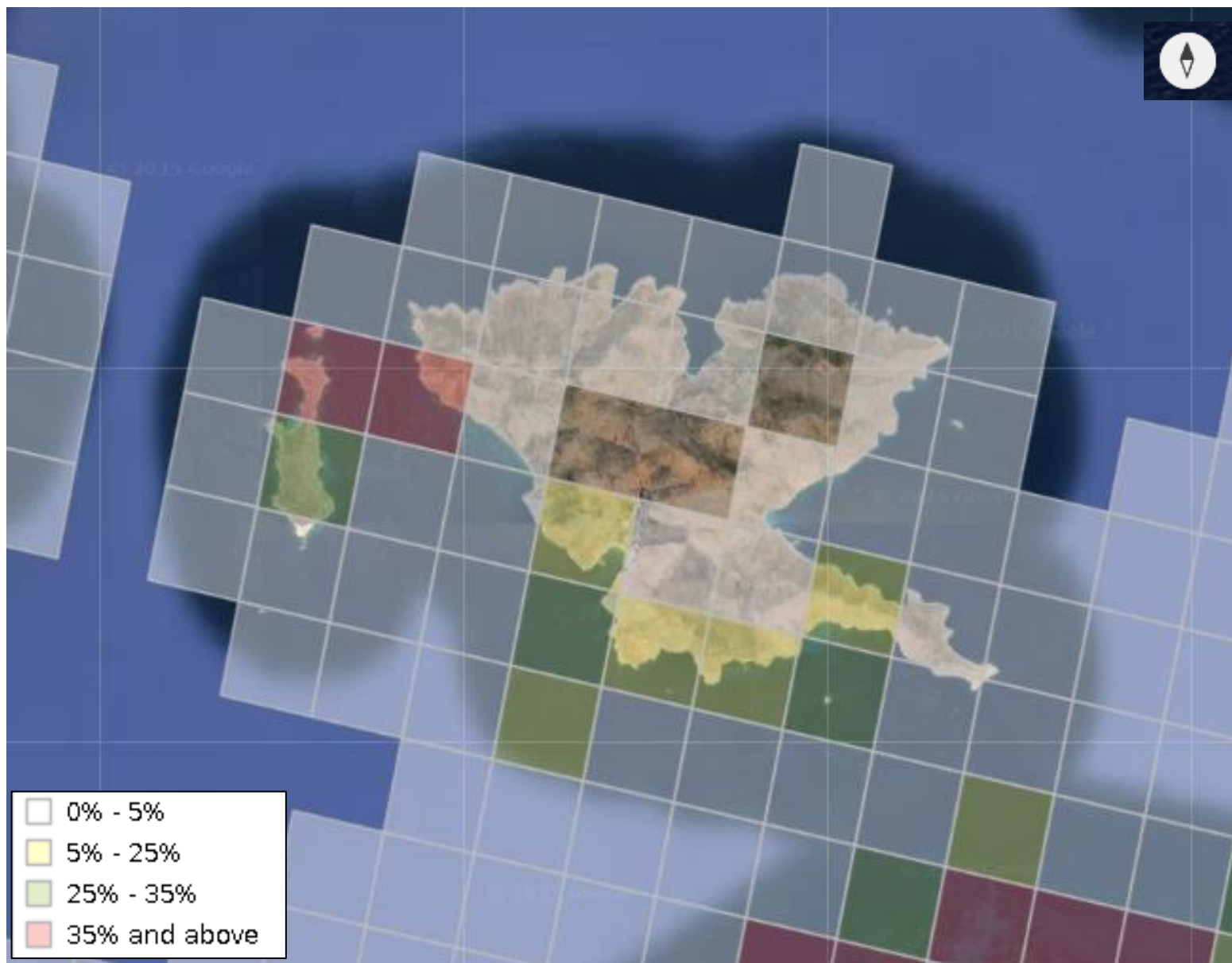
Προστατευόμενες περιοχές Οικολογικού Δικτύου Natura 2000

- ✓ Ζώνη Ειδικής Προστασίας για την ορνιθοπανίδα (ΖΕΠ)|GR4210019: Νησίδες Καλύμνου, Επάνω Νερά, Σαρί, Τέλενδος και θαλάσσια περιοχή (πηγή: ΥΓΕΠ Νήσων, gisilands.gr)
- ✓ Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΑ)| GR162: Νήσοι Κάλυμνος, Τέλενδος, Καλόλιμνος και νησίδες
- ✓ «Απάτητες παραλίες»

Εντάσσονται οι παραλίες που περιλαμβάνονται στη ζώνη του δικτύου Natura 2000, GR4210019 - νησίδες Καλύμνου, Επάνω Νερά, Σαρί, Τέλενδος και θαλάσσια περιοχή, δηλαδή οι δυτικές και ΒΔ παραλίες του νησιού.

Χαρτογραφημένες περιοχές με Λιβάδια Ποσειδωνίας

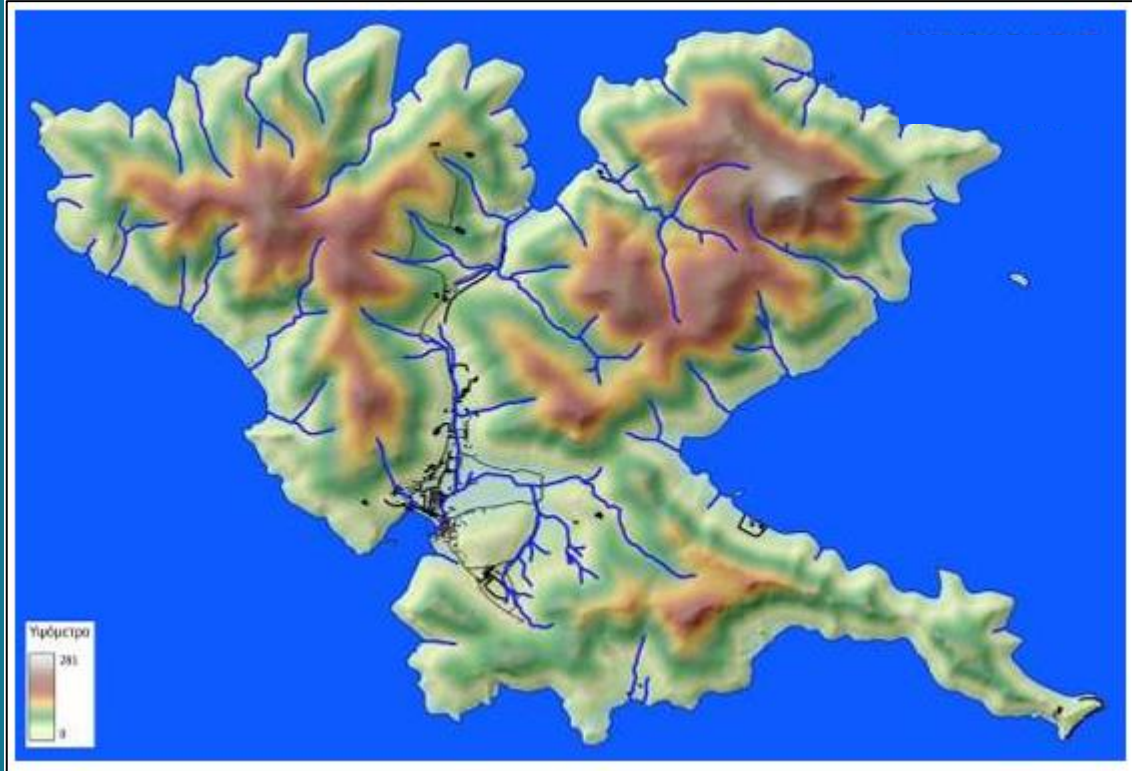
- ✓ Χαρτογραφική απεικόνιση του ποσοστού κάλυψης των ακτών Ψερίμου με Λιβάδια Ποσειδωνίας (πηγή: ΥΓΕΠ Νήσων, gisilands.gr)

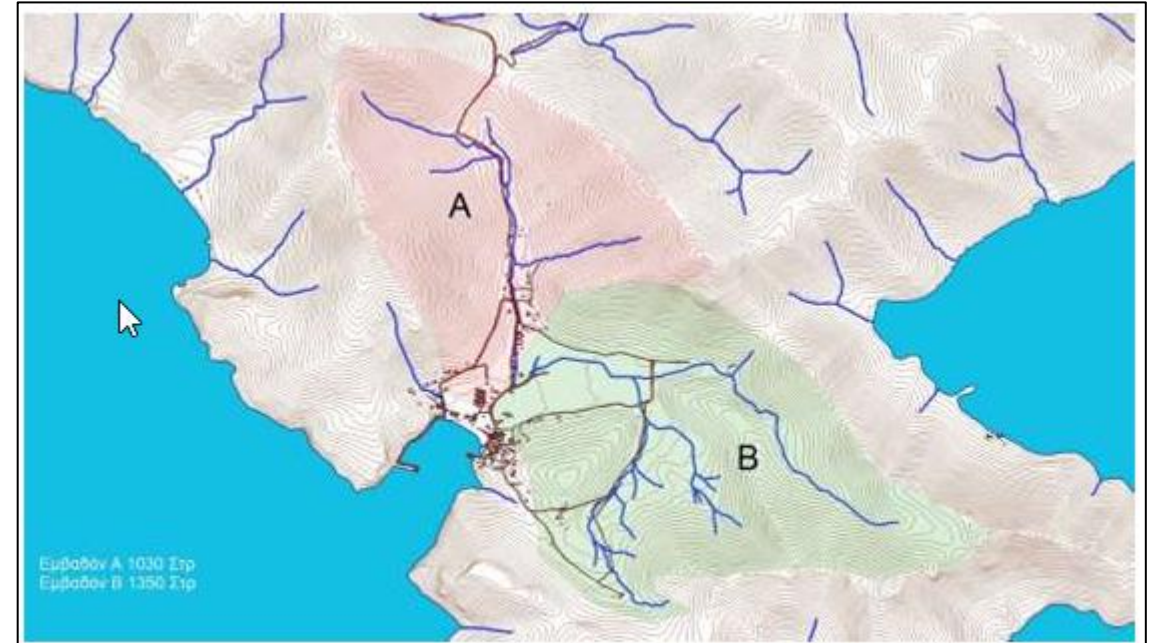
Λειτουργούν κτηματολόγιο

Υδρογραφικό δίκτυο Ψερίμου

- ✓ Κύριες λεκάνες απορροής Ψερίμου
- ✓ Ταύτιση των δύο ρεμάτων με τον κεντρικό δρόμο του οικισμού

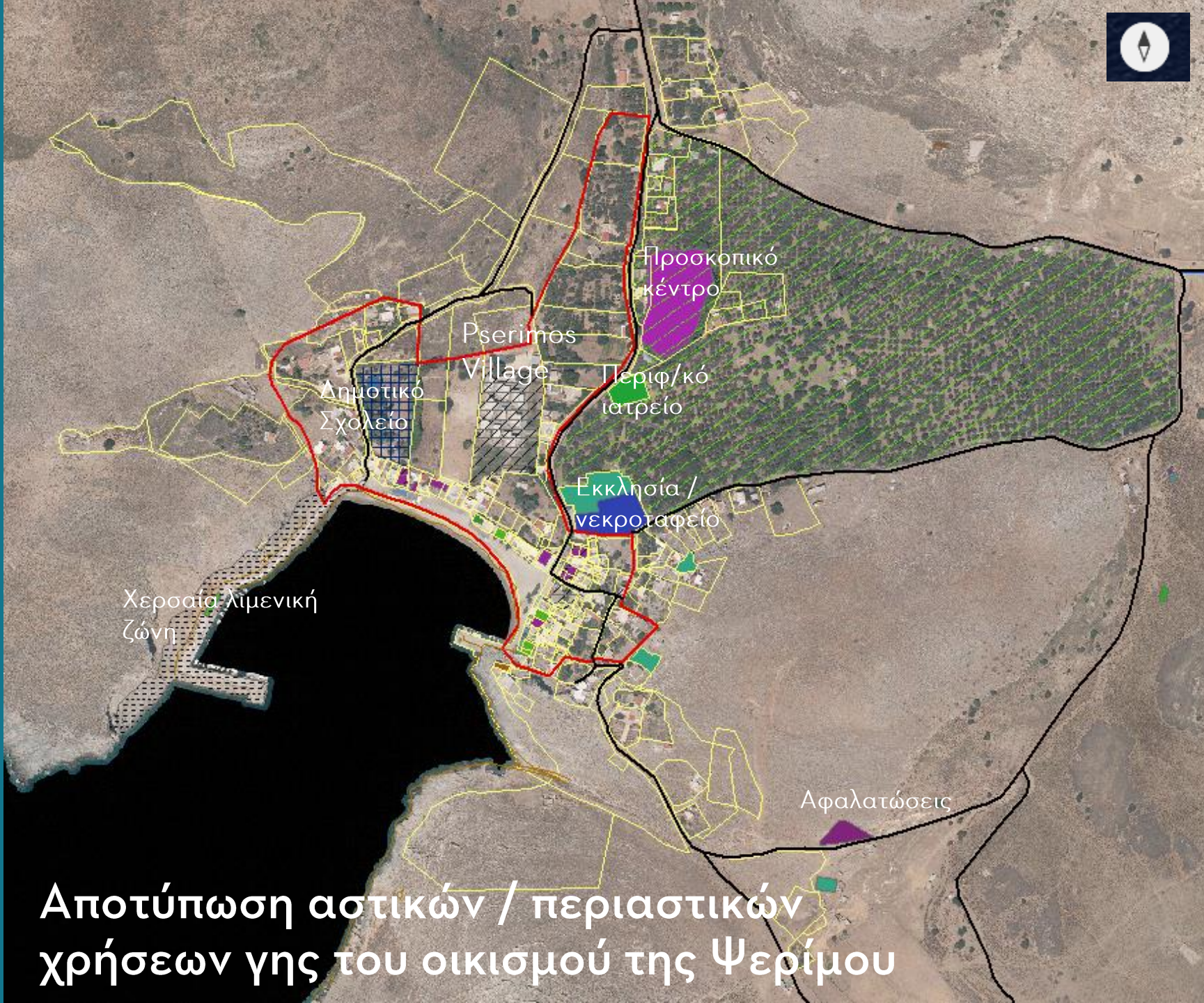

Korakia Cave, το σπηλαιόβαθρο της Ψερίμου

- ✓ Μεγάλες σταλαγμιτικές κολώνες σχηματίζουν φυσική πύλη προς τα χαμηλότερα σημεία της σπηλιάς.

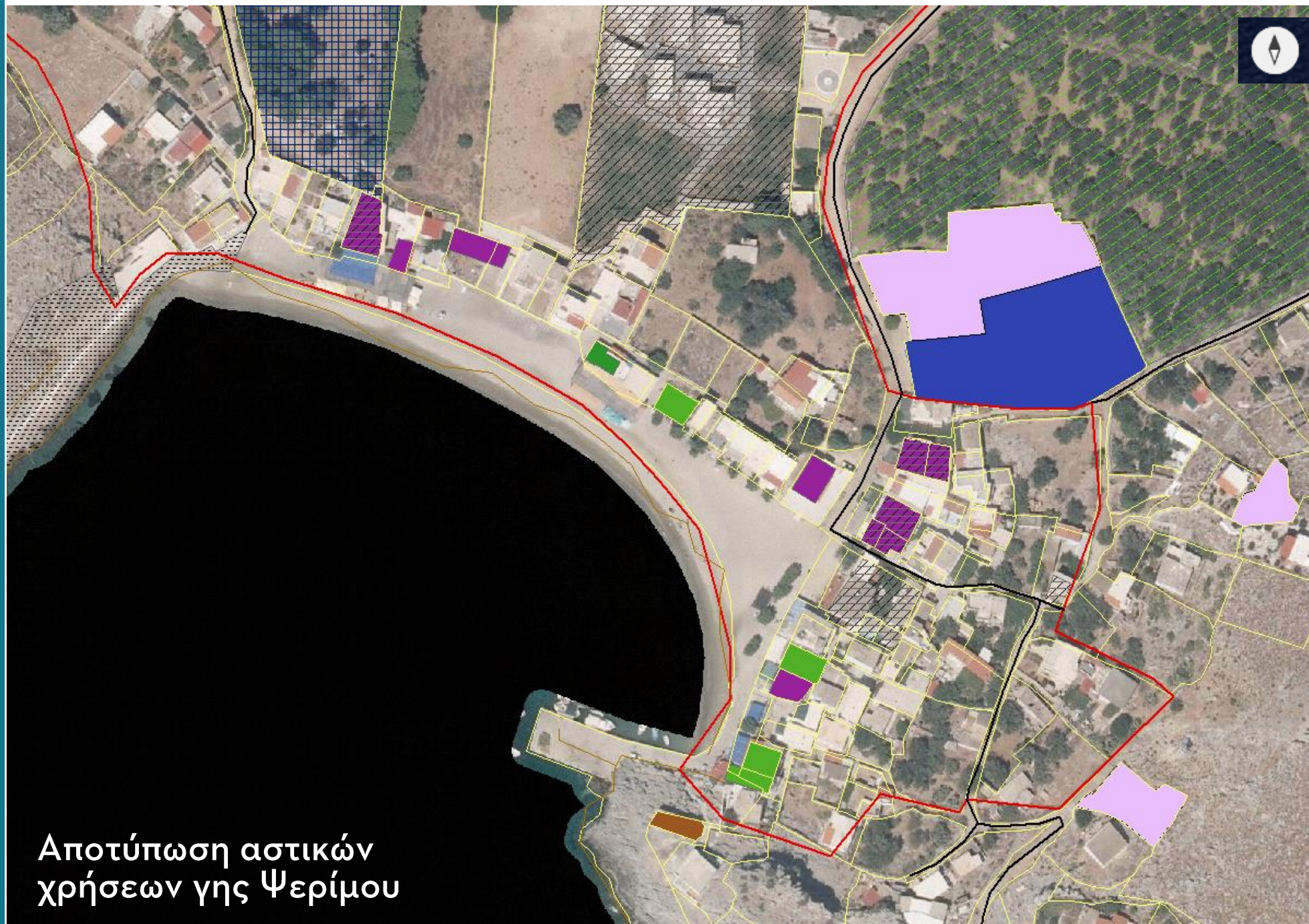

Χρήσεις γης

- Δημοτικό σχολείο
- Ιδιοκτησία δημοτικού σχολείου
- Δημοτικό κτίριο (καφενείο)
- Δημοτικό ιατρείο
- Ιδιοκτησία αγροτικού ιατρείου
- Τουριστική υποδομή
- Εστίαση - αναψυχή
- Εμπόριο
- Εκκλησία
- Νεκροταφείο
- Αφαλάτωση
- Γεώτρηση
- Δεξαμενή
- Πηγάδι
- Αποθήκη
- Ελαιώνας
- Σκουπιδότοπος
- Παρατηρητήριο πουλιών
- Εγκατάσταση προσκόπων
- Εκτίσθωση βοσκοτόπου

Αποτύπωση αστικών / περιαστικών
χρήσεων γης του οικισμού της Ψερίμου

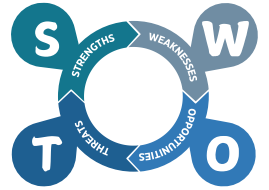
Αποτύπωση αστικών χρήσεων γης Ψερίμου

- Χρήσεις γης**
- Δημοτικό σχολείο
 - Ιδιοκτησία δημοτικού σχολείου
 - Δημοτικό κτίριο (καφενείο)
 - Δημοτικό ιατρείο
 - Ιδιοκτησία αγροτικού ιατρείου
 - Τουριστική υποδομή
 - Εστίαση - αναψυχή
 - Εμπόριο
 - Εκκλησία
 - Νεκροταφείο
 - Αφαλάτωση
 - Γεώτρηση
 - Δεξαμενή
 - Πηγάδι
 - Αποθήκη
 - Ελαιώνας
 - Σκουπιδότοπος
 - Παρατηρητήριο πουλιών
 - Εγκατάσταση προσκόπων
 - Εκμίσθωση βοσκότοπου

Σχεδιάζοντας την στρατηγική
για μια ολοκληρωμένη & βιώσιμη
ανάπτυξη της Ψερίμου.

Προκλήσεις / αδυναμίες (1/2)

✓ Δημογραφία / ανθρώπινο δυναμικό

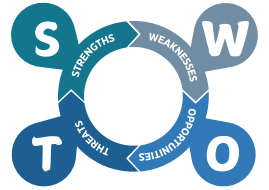
- Μικρός, γηρασμένος πληθυσμός
- Ανάγκη μετακίνησης ανθρωπίνου δυναμικού (τεχνίτες, παροχή υπηρεσιών).

✓ Οικονομικές δραστηριότητες

- Περιορισμένη αξιοποίηση του ελαιώνα, σύνθετο καθεστώς διαχείρισης ελαιώνα.
- Μείωση των κτηνοτρόφων, ελλείψεις κτηνοτροφικές υποδομές.
- Αποσπασματική μεταποίηση προϊόντων α' γενούς τομέα.
- Περιορισμένες θέσεις εργασίας, εποχική διακύμανση εισοδήματος.
- Τουριστική κίνηση σε συγκεκριμένη χρονική ζώνη της ημέρας / όχληση οικισμού / επιβάρυνση περιβάλλοντος.

Προκλήσεις / αδυναμίες (2/2)

✓ Συνδεσιμότητα / μεταφορές

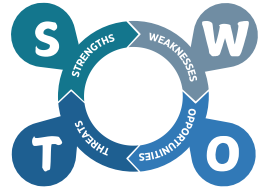
- Διπλή νησιωτικότητα
- Κόστος μεταφορών
- Εποχική διακύμανση και μεταβολή της συχνότητας των δρομολογίων κατά τη διάρκεια του έτους.

✓ Υποδομές / υπηρεσίες

- Διαχείριση των απορριμμάτων / συχνότητα δρομολογίων μεταφορά τους.
- Διαχείριση των λυμάτων.
- Πλημμυρικά φαινόμενα.
- Διαχείριση πόσιμου ύδατος.
- Περιορισμένες λιμενικές υποδομές.
- Περιορισμένη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
- Περιορισμένης εμβέλειας δίκτυο ίντερνετ.

Δυνατότητες (1/2)

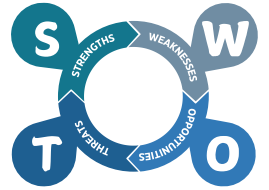

✓ Οικονομικές δραστηριότητες

- Ο ελαιώνας συνιστά σημαντικό τοπικό παραγωγικό πόρο.
- Κυψέλες εκτροφής μελισσών με βάση την αυτοφυή βλάστηση για να αποτελέσει επαγγελματική δραστηριότητα για τον ντόπιο πληθυσμό.
- Κτηνοτροφία.
- Αυξητική τάση των τουριστικών κλινών.
- Αυξητική ροή του ιστιοπλοϊκού τουρισμού / τουρισμού κρουαζιέρας.
- Δίπολο Ψέριμος - Πλάτη.
- Περιπατητικά μονοπάτια προς ανάδειξη.
- Σπηλαιόβαθρο της Ψερίμου.
- Παρατηρητήριο πουλιών.

Δυνατότητες (2/2)

✓ Φυσικό / πολιτιστικό περιβάλλον

- Κηρυγμένος παραδοσιακός οικισμός της Ψερίμου.
- Ευαίσθητο οικοσύστημα, παρθένο αγροτικό τοπίο.
- Διαθέσιμοι φυσικοί πόροι προς αξιοποίηση.
- Πανηγύρι της Παναγίας.

✓ Υποδομές

- Βελτίωση δημοτικού οδικού δικτύου Ψερίμου / νέος δρόμος προς Βαθύ.
- Επισκευή - συντήρηση δημοτικού κτιρίου στην παραλία Ψερίμου.
- Δημοπράτηση Μονάδας Ολοκληρωμένης Ανακύκλωσης και Ανάκτησης Αποβλήτων Δήμων Κω & Καλύμνου.
- Μελέτη ανάπλασης χερσαίας λιμενικής ζώνης.
- ΣΕΑΚ: Ενεργειακή αναβάθμιση του ιατρείου (κατά προτεραιότητα), δημοτικού σχολείου & παλιού καφενείου.
- ΟΧΕ Μικρών Νησιών Δωδεκανήσου: ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού σχολείου, προϋπ/σμού 200.000ευρώ, β' εξάμηνο 2027.
- ΣΑΠ: προσβασιμότητα ΑμΕΑ στην παραλία Αυλάκια, στο ιατρείο, στο λιμάνι, στον Ιερό Ναό.

Προοπτικές (1/2)

- ✓ **Δημογραφική αναζωογόνηση** μέσω αξιοποίησης της προσέλκυσης νέων οικογενειών.
- ✓ **Αξιοποίηση του ελαιώνα** στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης τοπικής αγροδιατροφικής στρατηγικής, για την ενίσχυση της οικονομίας του νησιού.
- ✓ **Ενίσχυση μικρής κλίμακας μεταποίησης** αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων (π.χ. ελαιόλαδο, μέλι, γαλακτοκομικά), με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξίας και τη σύνδεσή τους με τον τουρισμό.
- ✓ **Διεύρυνση της τουριστικής περιόδου** και ανάδειξη μορφών ήπιου τουρισμού (περιπατητικός, οικοτουρισμός, παρατήρηση πουλιών), ώστε να αντιμετωπιστεί η έντονη εποχικότητα και η συγκέντρωση δραστηριότητας σε περιορισμένες ώρες της ημέρας.

Προοπτικές (2/2)

- ✓ **Ανάδειξη φυσικών και πολιτιστικών πόρων**, όπως το Σπηλαιόβαθρο, το πανηγύρι της Παναγίας για τη δημιουργία ενός συνεκτικού πολιτιστικού και φυσιολατρικού προϊόντος.
- ✓ **Ενίσχυση της εξωστρέφειας** με προώθηση του τουρισμού ιστιοπλοΐας και κρουαζιέρας, αξιοποιώντας το δίπολο Ψέριμος-Πλάτη και τη βελτίωση των λιμενικών υποδομών.
- ✓ **Ανάπτυξη δικτύου περιπατητικών διαδρομών** που θα συνδέουν σημεία φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ενισχύοντας τη διάρκεια παραμονής των επισκεπτών.
- ✓ **Προώθηση τοπικών συνεργασιών** μεταξύ κατοίκων, παραγωγών και επιχειρηματιών για τη δημιουργία μικρής κλίμακας, ανθεκτικής οικονομίας που θα συνδυάζει παραγωγή, τουρισμό και πολιτισμό.
- ✓ **Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμων Πάτμου, Λειψών, Λέρου, Αγαθονησίου και Καλυμνίων (σε εξέλιξη)**, εργαλείο μακροπρόθεσμου χωρικού σχεδιασμού, του οποίου τα αποτελέσματα μπορούν να ωφελήσουν άμεσα την Ψέριμο.

Παρακαλώ ιεραρχείστε τους στρατηγικούς στόχους προτεραιότητας για την Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη της Ψερίμου

➤ Στρατηγικοί Στόχοι Προτεραιότητας:

1. Προστασία & ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
2. Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών & της κοινωνικής ευζωίας.
3. Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς & της ταυτότητας του νησιού.
4. Στήριξη των ντόπιων παραγωγών και ενίσχυση της μεταποίησης, με στόχο την σύνδεσή τους με την τοπική τουριστική αγορά.
5. Στοχευμένη εξωστρέφεια προς τουριστικές αγορές, με στόχο την ενίσχυση των επισκεπτών που διαμένουν στο νησί.

Παρακαλούμε για τις προτάσεις σας σχετικά με τη βελτίωση / ενίσχυση των κύριων υποδομών, έργων / δράσεων

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Ακτοπλοϊκή σύνδεση.
- Αστικό / εξωαστικό οδικό δίκτυο, οδο φωτισμός.
- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών & ιδιωτικών κτιρίων.
- Ορθολογική και αποδοτική διαχείριση του πόσιμου ύδατος.
- Διαχείριση ομβρίων υδάτων και αντιπλημμυρική προστασία οικισμού.
- Συλλογή, προσωρινή αποθήκευση και διαχείριση απορριμμάτων.
- Διαχείριση λυμάτων και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Προστασία και αξιοποίηση των φυσικών πόρων και παράκτιας ζώνης.
- Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου (εκκλησίες, αρχιτεκτονικά στοιχεία του παραδοσιακού οικισμού).

Παρακαλούμε για τις προτάσεις σας σχετικά με τη βελτίωση / ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών / υπηρεσιών.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Δημοτικές / δημόσιες υπηρεσίες που θεωρείτε ότι λείπουν από τον οικισμό ή που πρέπει να βελτιωθούν.
- Εκπαιδευτικά / κοινωνικά προγράμματα / προγράμματα αναψυχής που θα βελτίωναν την καθημερινότητα των ανηλίκων και ενηλίκων κατοίκων του νησιού.
- Υποδομές ή/και υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, πρόνοιας.
- Επάρκεια κοινοχρήστων / κοινωφελών χώρων, αναπλάσεις ανοιχτών χώρων κλπ.
- Κίνητρα επαναξιοποίησης κενών κατοικιών για την στέγαση νέων μόνιμων κατοίκων.

Παρακαλούμε για τις προτάσεις σας σχετικά με τη βελτίωση / ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας.

- Ενίσχυση ταυτότητας του νησιού ως προορισμός βιώσιμου τουρισμού, φιλικού προς το περιβάλλον.
- Ενίσχυση της επεξεργασίας των τοπικών προϊόντων (π.χ. γεωργικά προϊόντα, αλιεία) με σκοπό την προώθησή τους στην τουριστική αγορά εντός & εκτός νησιού.
- Εκπαιδευτικά προγράμματα / κατάρτισης στον τομέα σας για να ενισχύσετε την αποδοτικότητα ή τη βιωσιμότητα της επιχείρησής σας.
- Ενίσχυση της ενσωμάτωσης ΤΠΕ στις επιχειρήσεις.
- Απαιτούμενες παρεμβάσεις – ιδιωτικού & δημόσιου τομέα - ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας με πράσινο αποτύπωμα στο(ν) / στην:
 - γεωργικό / κτηνοτροφικό τομέα, αλιεία (π. χ βιώσιμες αγροτικές καλλιέργειες, ηλεκτρικά αλιευτικά σκάφη, βιώσιμες ιχθυοκαλλιέργειες, κτηνοτροφία κλπ.).
 - τουρισμό (+ Yachting, hopping, κατάδυση, περιπατητικός, φυσιολατρικός τουρισμός κλπ),
 - εστίαση / αναψυχή.

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας

www.dafninetwork.gr